

*Духовний учителю, старче,
цілителю і провидцю, отче Кириле!
Я схиляю свою голову перед Твоєю мудрістю
і прозорливістю та дякую за Твоє благословення
на написання цього роману.*

Автор

Книга перша

Розділ перший

1

Духмяний запах хвої, що линув у прочинене вікно, лоскотав ніздрі. Сонце, кумедно визируючи з-за церкви Святого Духа, нагрівало шибки й наганяло на Йосифа сон. Він виразно чув монотонне звучання голосу викладача, який перебивало дзижчання мухи, що залетіла в міжвіконну раму. Богослов жалісливо глянув на професора Орловського: той, бідака, намагався донести до аудиторії свої знання. Йому важко було довго говорити, і він обривав оповідь, замислювався, потім постукував олівцем по кафедрі і, привівши семінаристів до тями, продовжував свій марудний виклад.

Йосиф обвів поглядом семінаристів в аудиторії і зрозумів, що вони, як і він, думками вже на вакаціях. Стик весни і літа. Ніхто з цих шалапутів і не здогадувався, що професору в таку пору і самому не хотілося читати лекцію, останню в цьому навчальному році, а можливо, і в житті. Літа стрімко летіли у прірву...

Йосиф тим часом знову визирнув у вікно. Втупив очі в небо, підтримуване верховіттями дерев семінарського саду. Клаптик небесної блакиті був у довгих білих смугах, наче і туди вітер заніс сонне павутиння останньої семінарської лекції. Але, на відміну від аудиторії, небесна блакить була легкою і світлою.

Подув вітерець, і тепле марево, здалося, підхопило Йосифа та й винесло, немов течія, до батьківського дому.

«Як там Ірена?» — богослов пригадав той останній вечір перед від'їздом до Львова, коли вони стояли біля її криниці. Вона — висока, струнка, легка... За її плечима горіло цвітіння вишень від останнього призахідного червоного проміння сонця. Від надміру рожевих фарб, здавалося, палало все навкруги. Все... — Йосиф важко зітхнув. Згоріло і його почуття до неї. Здавалося тоді, що дівчина зіллється з цією казковою крайкою, розтане, мов і не було її. Йосифу стало сумно, коли згадав про це.

— То не моє, — вирішив Йосиф. — Вона не для мене... Швидше додому, розповім Ірені про все і більше не морочитиму їй голови!

— Кладочний! — мов грім з ясного неба прокотився аудиторією голос професора Орловського. — Ви що, збираєте на підвіконні слова моєї лекції? Ану, шановний добродію, покажіть свій конспект.

— Я шукаю відповіді на одне запитання, — сідаючи на лаву під регіт семінаристів, тихо промовив богослов. — Мучить мене тут одне питання...

— У моїй лекції? — суворо запитав професор. — Чи надворі? Підійдіть до мене, сину Божий! O sancta simplicitas*!

Кладочний вже налаштувався на найгірше, але тут його виручила Господня ласка — раптову тишу сколихнув різкий дзвінок.

— Маєте покрову в Господа, — усміхнувся доктор отець Орловський. — Видно, так хоче Господь! Діти Божі, помолімося перед тим, як вирушити на зароблені важкою працею вакації.

Йосиф відчув, як непогамовний порив радості опанував ним. Це був один з тих моментів, коли Господь знову захистив його. Він ковзнув поглядом по аудиторії і помітив Олександра, який вже завершував збирати книги.

— О! — пригадав Йосиф. — Зараз обов'язково зайду в бібліотеку на Академічній і наберу книг, буде що читати на вакаціях.

Хлопець сунув руку в кишеню, намацав кілька мідяків, — стане на заставу. Глянув знову в бік Олександра і промовив:

— Ну що, вже готовий?

* О свята простота! (лат.)

— Стривай, зажди-но, тільки ось гудзика пришию, — відповів Олександр, відкушуючи нитку зубами. — Ось і все!

— Сашко, хіба ти не знаєш, що на собі шити нічого не можна — пам'ять пришиєш?

— З пам'яті мене вибило ще на війні, ти що, не знав? До мене туго все доходить. Скільки разів доводиться перечитувати одне й те саме!

— Ти можеш собі уявити, Сашко, ще трохи і ми станемо священниками! — радісно сповістив Кладочний.

— Незбагненна, швидка течія часу забирає з-під наших ніг такі щасливі миттєвості семінарського життя, — сумно відповів Олександр, зачиняючи за собою двері аудиторії. — Ось так дадуть нам під зад копняка, і полетимо світ за очі...

Йосифу нічого не залишалося, як зітхнути. Його зітхання було ледь забарвлене юнацьким смутком, навіяним щасливими спогадами про роки навчання у духовній семінарії. А тепер йому було навіть страшно подумати, що скоро настане розлука з Олександром, справжнім і надійним другом.

— Сашко, — усміхнувся Кладочний, — махнімо на вакації до мене. Відпочинемо. І так тобі нікуди діватися, один, мов перст.

Камінський на хвилину замислився. Роздумував, вагався, щоб не завдати клопоту родині Йосифа.

— Добре, — погодився Сашко, — але тільки на кілька днів, щоб не бути тягарем для твоїх... Я добре пам'ятаю пампушки з чорниціями, приготовані руками твоєї мами. Запах їх переслідує мене донині.

Хлопці на radoщах, що дійшли згоди, спустилися сходами до темного коридору. Раптом відчинилися вхідні двері, і разом із сонячним промінням вони вдріли дівчину на порозі. Від несподіванки вона зупинилася, побачивши поперед себе двох велетнів, а в них перехопило подих. Хлопці захоплено дивилися на чарівне дівча з глибокими очима чайного кольору. Довга сіра спідниця з мереживом на пелені облягала її весняно витончений стан. Дивовижне русяве волосся закосичене вище скроні двома стрічками, довга коса спадає до талії, голова на ніжній шиї повертається то в один, то в інший бік. Когось шукає. Її тонка талія плавно переходила в овал філігранних стегон. Ноги довгі, стрункі і напружені, немов тятива. Свіжа. Юна. Підійшла ближче. Ось вже виразніше видно її очі. Вони світилися перламутровим блиском, надаючи

дівчині особливої чарівності. Семінаристів засліпило. Дівча зупинилося. Момент тиші і піднесення. У грудях шалено стукотіли серця. Першим отямився Кладочний. Здається, він вже десь чув цю мелодію... Але де? У голові гортав листки минулого. Зупинився. «Це ж споконвічна колискова — глибинна, казкова, з таємничої небесної безодні...»

Порівнялися. Обоє не знали, куди подіти очі, які щойно дивилися на її груди, ноги, стегна, і взагалі на це чудо! У коридорі пусто. Тільки їх троє. Олександр зробив крок вліво, виставивши руку, щоб затримати дівчину:

— В серце духовної семінарії дівчатам вхід заборонено! — пошаргував.

— А у ваше серце? — усміхнулася дівчина. — Там вільно?

— Там зайнято, — лице Сашка розпливлося в усмішці. — Проте для такої закосиченої весни я відкрию його!

Пауза. Йосиф стояв збоку і заворожено дивився на дівчину. Вона відповіла йому глибоким поглядом. Незнайомка спробувала ступити крок уперед, але Олександр її зупинив.

— А ви хто такі? — поцікавилася дівчина. — Пропустіть!

— Як хто такі? Я — ректор духовної семінарії, — Олександр підморгнув Йосифу. — А це академічний душпастир, отець Кладочний!

— Може, Кладочний і буде колись душпастирем, але ви, шановний добродію, ректором, швидше за все, не будете! Але не в цьому річ. Тепер пропустіть, мені терміново потрібно йти!

— Добре. Вмовили мене. Не хочеться відпускати. Що ж поробиш із вами, — зітхнув Сашко. — Тільки попрошу, якщо ваша ласка, назвіть своє ім'я. Хочу навіки закарбувати його у своїй пам'яті! Така зустріч буває не щодня, можливо, раз у житті. І, звичайно, трапляється не з кожним...

Дівчина вагалася. Переступала з ноги на ногу. Перед нею стояли дві брили, два велетні, один вищий за другого. Два чорночубі легені. Два красені.

Лише тепер хлопці зауважили, що у руці дівчини була біло-сніжна троянда, яку вона притисла до грудей від несподіванки. Пелюстки тремтіли, але чому?

— Дуже доречно, дуже... — не відводячи погляду від троянди, радісно промовив Сашко. — Сьогодні у Йосифа день народження, і така зустріч, такий подарунок до речі!